

د (ح) برخه: دخاوری د بنبیر از والي او لندبل اداره

دو هم لوست: د سري(پارو) او کمپوست د
ارزبند تشخصیل.

Manure and Compost

اصطلاحات

- **Compost** د نباتاتو کمپوست کوم چي د خوساکيدو او ورستيدو د عملی په نتیجه کي لاس ته رائي.
- **Fertilizer** کود يا سره
- **Global climate change** په نړيوالي توګه د اقلیم بدلون.
- **Greenhouse effect** د هغرو شیشي ودانیو اغیزه په کومو کي چي نبات د بدې هوای خخه د خوندیتوب په موخه کرل کېږي.
- **Manure** د څاريو سره (د څارویو مدفوع).
- **Methane** میتان یا د هایدروکاربنو د کورنۍ لوړنۍ گاز (CH_4)
- **Nitrate** نایتریت (د بنوري مالګه یا NO_3)
- **Organic matter** عضوي مواد او توکي

د څارویو او نباتاتو سره (پارو) څه کیفیت باید ولري؟

I. پارو (سره) د مالداری یو فرعی تولید
دی.

❖ پارو یا عضوی سره د انرژی ، عضوی
توكیو او همدارنګه د نباتات لپاره د کود
په توګه کارول کېږي.

❖ د څارویو پارو د هغوي د محتوياتو پر
اساس د ارزښت وړ ده.

- الف) ددی لپاره چی د څارویو (سره) د هغو څارویو څخه لاس ته رائۍ چی روزنه یې کېږي، نو د همدی دلیل پر اساس په پېړه اندازه موجوده وی او لکښت یې کم وی.
- ❖ د څارویو یو ټن نژدی ۳۳۶ کیلو ګرامه عضوی مواد (organic matter)، ۴,۵ کیلو ګرامه نایتروجن، ۲,۲ کیلو ګرامه فاسفوریک اسید او ۵,۴ کیلو ګرامه پوتاشیم لری.
- ❖ ددی لپاره چی نباتات د بنی ودی او نمو په موخه دغو ټولو ته اړتیا لری، نو ځکه خو د څارویو مدفوع د نباتاتو لپاره د کود یوه بنه سرچینه ده.

ب) د څارویو له مدفو عاتو څخه د نبات د بنی ودی لپاره کار اخیستل د وخت او سامان آلاتو غوبننته کوي.

❖ په دیرو کښتونو کی تجارتی سرو د څارویو د سرو ځای نیولی دی.

❖ د څارویو د سری ګټه د تجارتی کود پر پرته دا ده چې دغه پارو د عضوی توکیو سره سره غذایی مواد هم لري.

Manure Spreader

ت) ددى لپاره چى كود يا سره په تيلو او نفتو پوري اړه لري، نو حکه خو ځيني خلک دا اندیښنه لري چى د انرژۍ بحران به د كود او سري د قيمتونو د لوړتیا او جګيدو لامل شي.

❖ د څارويو له پارو څخه ګته اخستنه پدی وروستيو ګلنو کې د هغو بزگرانو په وسیله سره او چته شوی کوم بزگران چې غواړي له عضوی وسایلو څخه کار واخلي.

د څاريو له مدفو عاتو څخه
د کود پر ځای کار اخستنه

د څارویو پارو یا سره څه ارزښت لري او په کومو ټایونو کی ورځخه کار اخستل کېږي؟

د څارویو پارو په پریمانه پیمانه پیدا کېږي او دیر لوړ ارزښت لري او د دیرو موخو او هدفونو لپاره ورځخه ګته اخستل کېږي.
الف) د څارویو او نباتاتو پارو یا کود د ټانګرو فکټورونو او عواملو سره تراو لري:

۱. د هغوي څارویو دول او نوع چې پارو تولیدوی.
۲. د څاريو خوراکی توکۍ له څه قرار دی او په کومه اندازه غذایی توکۍ اخلي.
۳. پارو څرنګه تنظیم او ترتیبی.
۴. کله چې د څارویو له پارو څخه په کښت کی کار اخستل کېږي نو ددي عمل مدیریت او اداره څنګه ترسره کېږي.
۵. پارو په کوم دول خاوره کی ، کومو نباتاتو ته، په کومه اندازه او په کوم مخ ټور استعمالیږي.

ب) د څارویو د پارو یا سری د کارولو ځایونو توپیر کوي
ولی مشتمل دی پر:

۱. کود (Fertilizer)

۲. عضوی توکی (Organic matter)

۳. د میتان ګاز (Methane) چې د بریننا لپاره ورخنه
کار اخستل کېږي.

۴. د نباتاتو حاصلات د څو کلنو لپاره لوړېږي.

۵. د څارویو سره یا پارو کیدای شی د نباتاتو په پتیو
(کبنتونو) او وابنیانه (مالڅر) کی وکارول شی.

Liquid Manure
Applications

د مایع سری کارونه

ت) عضوی مواد (**Organic matter**) د مر شويو نباتاتو او څارويو له توکيو څخه عبارت دی چې له ژونديو موجوداتو څخه سرچينه نیسي.

● میتان (**Methane**) له هغه گاز څخه عبارت دی چې د عضوی موادو څخه لاس ته رائی

● کود یا سره (**Fertilizer**) هغه غذایي توکی لري کوم چې د نبات ورته اړتیا ده

ج) د پارو یا سری په کارولو کی باید له پاملرنی څخه کار و اخستل شی، حکه که په دیره اندازه و کارول شی د مالګی او نایتریت ستونځی راولاروی.

❖ نایتریت د نایتروجن یو دوں او نوع ده چې نباتات ورڅخه ګټه اخلى.

د کمپوست (Compost) ارزښت او د کارولو حایونه بی کوم دی؟

- III. کمپوست د نباتاتو د موادو لکه د ګیاه پاتیشونی، زاره وابنه، چمن، پانو او خاوری د مخامنځ طبقو د ارمولو له لاری د ۱۰ څخه تر ۱۵ سانتی میټرو په ژوروالي لاس ته رائي. د نایتروجن علاوه کولو او په اینو دل شويو توکيو کي د لندبل ساتنه د ورستيدو عملیي ته چتکتیا ورکوی. عضوی مواد چی د نباتاتو یا هم د کمپوست له لاری په خاوره کی علاوه کېږي د خاوری په نرم ساتلو کی مرسته کوي. خاوری ته خوراکی توکی دېروی، د لندبل ساتنى وړتیا دېروی.

- الف) کمپوست کولای شو له پانو، د نباتاتو له پاتیشونو، د سابو او میوو له فضولاتو، د قهوى او چاي له تفالو، لرگيو، وابنواو له کوچینيو خانگو خخه لاس ته راورو.
- ب) کوچینى ژوندى موجودات د عضوى توکيو په تجزيه او د هغوي په کمپوست ارولو کى ديره مهمه ونده لرى. بكتريا او فنجى له دغو کوچينيو موجوداتو خخه شميرل كيرى هغه کوچينى موجودات (Microorganisms) چى په خاوره کى ژوند کوي د عضوى توکيو په تجزيه کى مرسته کوي. چنجى او د حشراتو بچونى دخاورى له خارويو خخه شميرل كيرى چى دوى د عضوى فضولاتو په کمپوست ارولو کى مرسته کوي.

• ت) کله چې کوچینی ژوندی موجودات او د خاوری خاروی عضوی مواد په کمپوست اوږي، له عضوی توکيو څخه د خوراکي توکيو په توګه ګټه اخلي. عضوی توکی پير داسی غذایي توکی برابروی کوم نباتات ورته د نمو لپاره اړتیا لري.

• بالاخره دغه غذایي توکی په خاوره باندی اوږي چې دوهم حل د ونو، ګیاه او نورو نباتاتو په وسیله کارول کېږي.

● له کمپوست څخه ګنډه اخستنه ددی معنی لری چې
عضوی مواد په ډیره بنه توګه دو هم حل خاوری
ته ورکول کېږي. عضوی مواد په خاوره کې د
نبات له ودی سره مرسته کوي کلکی خاوری
نجزیه کوي د هغی جوړښت او ساختمان اصلاح
کوي او د نبات وده بنه کوي. د خاوری بنیروازوالی
او بنتوب د نبات د روغتیا لپاره لوړۍ پراو دی.
روغ او سالم نباتات د هوا په پاکه ساتنه او دخاوری په
ساتنه کې مرسته کوي کوم چې د چاپیریال د بنیګنۍ او
روغتیا لامل کېږي.

● ث) له کمپوست څخه د سابو او ګلانو د باغونو د بنیرا زوالی په اړه کار اخستل کیدای شی د ونو بوټو او کورنۍ نباتاتو لپاره د نرم Ҳای جوړولو لپاره کار اخستل کیدای شی کله چې دغه کمپوست غلېل شی او له تخم پاکود سره یو Ҳای وشپندل شی. د کمپوست له لاری تاسو کولای شی په ډیرو مواردو کی خپل لګښتونه ټیټ کړی لکه د تجارتی سری اخستنه، د اوبو لګونه، د فضولانو په انتقالولو.

لائدى چارت د يوه بىنە كمپوست جورۇنى لپاره لاربىدوندە كولاي شى كوم چى لە يوه اوپرىدونكى واحد ڭخە كار اخلى.

د حل لارى	ستونخە	بنى يا علامى
كمپوست بايد وارول شي او زىز موات دى ورسەرە يوھاي شي	پە كافى اندازە هوا نشته	كمپوست بد بوي لري
كلە چى كوتە يادلى ارول كىرىي بايد لىنبل لرونكى توکىي ورگە شي	پە كافى اندازە او بە نشته	دلئ ياكوتىي مرکز وچ دى
نور موات راتبول كري او لە پخوانىو سره يوھاي كري او بىا بلە كوتە يادلى جورە كري	دىرىي كوقىنىي او ورىي توتىي دى	كمپوست پە وسط كى لىنبل گرموالى لري نە بل چىرتە
نايتروجن لرونكى موات گە كە لە كە وينە لرونكى موات، امونىم سلفيت، د خارويو د خوشایو تازە توتىي	نايتروجن نشته	كوتە گرمە او بنە بوي وركوي ولې نە گرمىرىي

بیا کتنه او لندیز

د سری پا د څارویو د مدفو عاتو ټانګړنیاوی
بیان کړی.

د څارویو د پارو ارزښت او د استعمال ځایونه
بی په گوټو کړی.

د چاپېږیال په اړه اندېښنۍ او د څارویو د پارو
کارونۍ په اړه بحث وکړی.